

P. A. Kreuzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2011

Äärit number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riikliku uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses. Telefon № 740.

Adress Vene keeles läbi kui ka rahatirjajatele: r. Ревель.
Журналъ „Меже Марсь“.

„Meie Matsi“ nimi ja selle nimega übinemud näopilt on ametlikult registreeritud ja kinnitatud, 12. detsembril 1914. a № 34191 all.
Järetegemise eest hotatataffe.

Nr. 31.

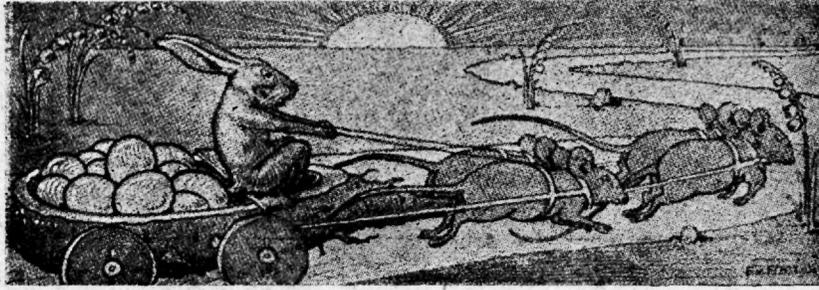
Laupäeval, 21. (3. apr.) märtil 1915.

Nr. 31.

Esimene alumine rida pahemalt poolt paremale 1. Adalbert Bakkof, Tallinnast. 2. August Freiberg, Saustift. Teine rida:
1. Johannes Walbi, Roselt. 2. Mitt Lunt, Tallinnast. 3. Rudolf Noorat, Tallinnast. 4. August Piiper, Juurust. 5. Daniel
Matson, Naisjaarest. 6. Aleksander Praks, Tallinnast. 7. Aleksander Lilleberg, Keilast. 8. Woldemar Perntwift, Tallinnast.
Kolmas rida: 1. Hans Seersjant, Kaplast. 2. Johannes Aljas, Roselt. 3. Julius Arakas, Hagerift. 4. Martin Tõnberg, Kai-
tlast. 5. Woldemar Teets, Tallinnast. 6. Eduard Tromp, Ristilt. 7. Johannes Seppold, Keilast. Neljas rida: 1. Theodor
Lammik, Juurust. 2. Artur Annus, Harlust. 3. Aleksander Tõhwer, Tallinnast. 4. Hans Ernesaks, Harju-Jaanist. 5. Eduard
Kaja, Maardust. 6. August Kangur, Ristift. Viies rida: Eduard Peilbaum, Tallinnast. Johannes Lillebol, Kolgast.

Süid
pühi!

Soomib
Meie Mats

Ja raskelt sammub saatus . . .

I.

Ja raskelt sammub saatus üle maa . . .
Siin langeb linn, seal põleb maha talu,
Ja kerjajad on kõik ning kõik palja jalu
kui linnud rändajad — ei abi saa!

Siin taga nutab naine oma meest,
laps otsib nälgjas oma ema, isa;
ei aita aga nutt, ei oita tisa,
ei keegi päästa waeleid waewa seest!

Mis näeb film, on kole, lääge, õud;
ei abi anna terwis ega jõud —
on, nagu oleks ilm täis hirmust mäda!

Ja raskelt sammub saatus üle maa
ning muudab porilombiks lilleraa —
ja tema kannul käiwad taud ning häda!

II.

Meil olid aasad aated sihiks filmas,
eesmärgiks oli inimsuse tipp,
ja meie wennaemele walge lipp
kui koidutullas lehwis ju maailmas.

Me südant foendas armastusewammus,
me filmad oliwad täis waimutuld,
ja eemalt ju meil kumas koidutuld,
me seeme lõikust idotas, mis rammus.

Siis raskelt sammub saatus üle maa
ja tallas puruks meie lilleraa —
kas lõikusest me ilma jääma peame?

Ei! Kel meist ial julgust, jõudu weel,
see ette astugu! Sest kindel meel
wiib sihile meid weelgi, seda teame!

III.

Ei tohi puududa meil usk!
Mis sest, et lumi muru katob
ja idud oma alla matab,
ning südames meil liigub tusk!

Ei igawene ole talw . . .
Ea mööda läeb, uus ilu ärkab
ja murule uus elu ärkab,
uut saati jälle aimab salw!

Ei tohi puududa meil usk.
ei tohi südant wõita tusk,
kiüll wabaneme wanderauast!

Mis täna paistab surunud weel,
see homme juba wõiduteel
on wõimsalt üles tõusmas hauast!

R. Põld.

Märjad jäljed.

Tuba on täis rasket lilledede lõhna, nõnda et mul päris raske hingata on.

Minu wäikene poeg Toto lamab omas wõobis, lõhnawate lilledega peaaegu üle külwatud. Ta magab nii rahuliste, nii waitfelt! Ma ei julge ühtegi üleliigset liigutust teha, just kui kardaks, et ta üles ärkab. Need hirmsad, sinised sõrmede jäljed on juba ära kadunud ta taela pealt . . .

Teenija tõi mitu lorda juba mulle süüa, aga ma ei wõi nüüd söömise peale mõelda. Kogemata puutus mulle mu togu peeglist filma: kõrge meesterahwa tuju paistis mulle jaalt wastu wärisewate kätega ja ümbereksiwä, süüdlase pilguga.

Mitu lorda olen ma juba kõik wälja tahtnud rääkida oma südame pealt, aga mul puudus seits julgus. Nüüd wiimaks mõtan ma julguse südamesse ja tahan ühe tõsi loo omaft õnnetust süüdlase elust kirjutada.

Tumedalt mäletan ma wäikeft tuba ja naisterahwaft hallis kleidis, kelle nägu ma aga ei mäleta. Ta rääkis wähe minuga, ja enamaste alati oli ta kas pesupestemillega ametis, wõi jälle triikimillega. Minul ei olnud ei mängu- asju, ei sõpru, ja wäga harwa käisin ma kufagil wäljas. Aga ükskord wõttis hallis kleidis naisterahwas mind wälja kaasa. Tee oli wist kaunis kauge, sest et ma tee peal magama uinudagi idudsin ja alles heledaste walgu- tatud toas ärkasin üks noor naisterahwas wõttis mind oma sülle ja juudles ja paitas mind. Tema ees seisis au- patlikult see, kes mind tõi. Nad rääkisid kaua ihesestis millegi üle ja wiimaks ütles hallis kleidis olew naiste- rahwas: „Nüüd wõin ma minna!“

Wind tõsteti kõrgele ülesse, et ta mind juudeldu wõiks, aga ma hakkasin wastu ja ei lastnud, sest et ma ilusa kasfiga mängida tahtsin, kes sohwa kõrwal magas.

„Ta unustab mind warsti ära—“, ütles ta weel ja läks. Sest saadil ei näinud ma enam ialgi teda.

Ma elasin rikaste wanemate laste elu. Jäa ja ema jumaldasid mind, ja ma sain warsti aru, et mul ainult nutma hatata makjab, ja filmapill täidetakse wiimane kui üks mu soow.

Ma kaswafin ja mu iseloom läks ilka kangemaks. Ma olin hästi tugew ja ei kartnud midagi, ega tedagi; selle- pärast austasid mind koolis kõik selfilised.

Kooli wali seadus parandas mu tangelaeelset iseloomu ja kilihed wihatujud jäid ilka harwemaks. Enne kui ma weel kooli sain lõpetanud, suri mu isa ära. Tema surm kurwastas mind wäga; ma armastasin teda ja olin uhke, et mul julge isa, kindral, oli. Ka ema ei elanud peale isa surma enam kuigi kaua. Surmarööbis teatas ta mulle weel mu sündimise saladust.

Ma ei olnud mitte nende päris poeg, mu ema oli lihtne, waene naisterahwas. Ükskord, uulitjal tõmbafin ma oma ilubusega kindrali tähelpnemist oma peale, ja et

kindralil omal lapsi ei olnud, wõttis ta ühes abikaasaga nõuks mind oma lastupojaks teha. Minu päris-isaft teadsid nad väga vähe, teadsid ainult, et ta kõrgemast seltskonnast pärit oli kui ema, kelle ta warsti maha jättis, ja kes kohe peale minu sündimist ära suri. Peale ema surma wiidi mind ta de juurde, kes muu keegi ei olnud, kui see halli kleidiga naisterahwas. Kõik tähtsad dokumendid olid mu lastupoemate kätte antud, kuid dokumentide siisu polnud neid huvitanud, ja nii ei teadnud nad mu päris-isa nime, ega midagi . . .

Seba kōid sain ma oma lastuema kōest teada, kui tal juba surmatunnike ligi oli.

Minu madal seisus wihastas mind, nii et ma nutma puhkesin. Sel filmapilgul wihastasin ma oma lastuema, et ta mulle kōid seba teatas. Mind wiidi surija juurest ära, ja nii lätski ta teise ilma, ilma et ta mu kōest ühtegi tänu sõna olets saanud, jelle eest, mis ta kōid mulle teinud oli.

Dokumendid anti mu kätte, aga ilma et ma neid läbi lugenud oletsin, panin nad teiste tähtsate paberite juurde.

Peale lastupoemate surma olin ma nende suure waranduse ainuke pärija.

Peale kaheaastase reisirimise tuln ma Inglismaale tagasi, — ja jäin sovjatõppe. Warsti sain ma jälle terveks, ja arsti käsu peale lätsin ma maale, wärske õhu kätte elama. Wõdrastemaja, kus mu korter oli, oli väga ilus ja ümbruses, ja nii olin ma oma saatusega hästi rahul.

Ühel päewal, kui ma wõdrastemaja ees parajaste peremehega head juttu wõtsin, peatas korraga seal üks wanter, mida naisterahwas juhtis.

Sõiduriist ise oli tulunud, ja hobune wana, aga juhtija kättestast minu tähelepanemist. See oli ilus naisterahwas kahelümne kolmandas wdi neljandas eluaastas. Majasse sisse minnes tõstis ta omad filmad ülesse ja meie pilgud puutusid kokku, tal olid ilusad, mustjad filmad, pikkade ripsmetega.

„Jus tütarlaps!“ tähendasin ma oma peremehele, kui ta juba majasse sisse oli astunud.

„Diiga ilusti, minu meelest. Ta on karjamõisa omaniku Diksoni detütar, ja elab ta juures, sest ajast saadik, kui ta waejetslapjets jäi. Räägitakse, et ta ema wäljamaalane olla olnud.“

„Temal on wiist palju austajaid?“

„Küll! Aga talle meeldis kõigest üks nende seast. See oli päris herra kohe! Nii kaua leksis ta seal karjamõisa lähedal, kui wiimaks Dikson teist tähele hakkas panema. Räägitakse, et mehikesel päris halwaste lainud sel korral, kui Dikson teda nägi, ja sest saadik ei ole keegi enam filmaga teda näinud. Aga Anita ei tee teistest ta enam wäljagi.“

Mind huwitas Diksoni detütar väga, ja ma wõtsin nõuks temaga tutvust teha. Ka siin tuli saatuse ise mulle abiks. Mitu päewa pärast teda lätsin ma jalgrattaga sõitma. Korraga tõusis kange torm ja wihmajadu. Peale rasket hargust ei olnud mul himu ennast külmetada ja ma koputasin lähema karjamõisa ukse pihta.

Üks tehti lahti ja läwele astus Anita.

„Meie tundsin ühteteist kohe ära.“

„Wõin ma minutiks sisse astuda?“ küsisin ma.

„Olge head,“ wastas ta lihtjalt.

„Teil on wiist heameel, et wihma sajab, seda oli nii tarwis!“

„Onul wiist küll hea meel!“

„Kas teie armastate ma elu?“

„Mitte jurgugi, siin on kole igawus!“ hüüdis ta palawalt, „siin . . .“ korraga peatas ta ja kuulatas — kuulbus lähinewa wantri mürin.

„Teie peate ära minema, minu onu tuleb kodu, ma ei taha, et ta teid siin näeb!“

Ma tõmbasin teda oma poole ja waatasin talle sügawalt filmadesse.

„Kaste mind lahti!“ kiljatas ta, „onu saab väga wihajeks, kui ta seda näeb.“

„Mitte ennem, kui ma luba saan weel kord siia tulla,“ ütlesin ma, ilma et ta käsa lahti oletsin lastnud.

Pahemal pool Julius Püü, langenud 2. detsembril. Paremal pool Hans Surow, haawatud jalast 2. detf. Restel Heinrich Pihlak, Tallinnast. Praegu sõjawäljal.

„Hea küll, tulge, aga mitte siia,“ wastas ta rahuga, „tulge parli, mis maja taga on.“

„Homme?“

„Kui tahate, siis ka homme!“

Ma lasin ta kōed lahti, ja kiireste kadus ta ühe taha ära.

Teisel päewal olin ma juba wارا hommikul tähendatud platsil. Mul tuli kaua oodata ja ma hakkasin wiimaks juba arwama, et Anita ei tulegi, kui korraga taseid sammusi kuulsin ja warsti seisistki ta ise mu ees.

„Teie tulite ilfagi?“ küsis ta.

„Kas te mõtlefite, et ma ei tule siis?“

Ta ei watanud midagi ja ta näoilmeft sain ma aru, et ta millegi peale pahane oli.

„Miks te siis nüüd pahane olete? Kas jellepärast, et ma teid siia kutjusin?“

„Ei mitte, waid jellepärast, et ma siia tuln, onu paneb mind kuuls ajaks luku taha, kui ta seda teada saab.“

Anita istus puutüwe peale ja wõhewawal läks ta ifka elawamaks. Ta palus mind oma elust jutustada ja mina omakorda jälle teda. Nii ei pannud meie tähelegi kuidas terve tund möõda lendas.

„Nüüd pean ma juba-minema,“ ehmatas Anita korraga.

„Millal te siis jälle siia tulete?“

„Homme hommikul pean ma wõid minema ära wiima, kui tahate, siis tulge kaasa,“ ütles ta ja kadus.

Teisel hommikul tegime me suurepäralise jalutusstõigu. Anita õtis meelega kõrwaliised teed ülesse, ja nii ei

Gustav Nurkel (seisab tagumises reas keskel). Pärast. 29. nov. W. all pahem. reiest haawatud. Üleswõte Malahowskaja haigemajas Moskwa ligidal tehtud.

olnud meil karta tarwis, et onu wdi keegi tuttawatest wastu oleks tulnud.

Sellest ajast peale hakkasime meie tihti kokku saama. Kord, kui meie jälle koos olime, küsis ta mult mu nime, (siitamaale hüüdis ta mind ikka Johniks). Kui ma seda ütlesin, kordas ta mu nime mitu korda nagu mingisuguse ehmatuse ja kartusega, ja küsis wiimaks wärisewa häälega:

„Kas ju isa oli kindral Gordon?“

„Kudas sina siis seda tead?“

„Ei, muidu, — ma ainult mõtlesin . . . wdib ju ta keegi teine selle nimeline kindral olla.“

„Ei! Misjuguine kindral oli ainult üks — ja see oli minu isa, aga mis temast siis tead?“

„Temast ei tea ma midagi, aga sinust küll . . .“

„Minust? no mis ja siis minust tead?“

„Seda ei ütle ma sulle nüüd mitte, wdib olla ehk kord saad ja seda iftagi teada,“ wastas ta kangekaelselt, ja kui ma teda suudelda tahtsin, tõrjus ta mind eemale.

„Mitte nüüd, mitte nüüd. Sa tead isegi misjuguue ma olen . . . homme lähed see kõik jälle mööda!“

Ja tõeste, teisel päewal oli ta paha tuju jälle kadunud ja ma nägin jälle elawat ja rõõmsat Anitat.

Neg lendas ruttu. Surwi läks mööda ja temaga ühes ta mu armastus.

Kui ma Anitale teatasin, et ära sõidan, jäi ta pealt-näha päris rahuliseks, ta wõttis minu käe oma kätte ja ütles:

„Ma teadsin seda ammugi juba. Sa ütlesid mulle, et ja üalgi omale naist ei wõta, sellepärast et ja priiust üle kõige armastad, aga mina tean tõsi põhjust, ja mul on sinust wäga kahju!“

Ma ei saanud siis nendest sõnadest aru, kuid ei piinanud teda siiski küsimistega, waid hakkasin ennast ta ees wabandama et ma teda nüüd maha jätan.

„Ära süüdistada ennast millegiski! Wdib olla ehk ja kord kedagi naisterahwast nii armastama saad, nagu mina sind armastan, siis saad ja ehk aru, mis ma nüüd omas südames tunnen.“

Ja nii lahkusime meie.

Arst Karteri ja ta tütar trehwasin ma Schweitsis ja tats luud reisisime meie jeltis.

Ühel jalutuslõigul, mis me jälle koos tegime, tuli wälja, et arst Karter kord minu isa, kindral Derri hea sõber oli olnud.

Sellest ajast saadit, kui ma Margaritat esimest korda nägin, jäin ma hoopis teiseks inimeseks. Puhas ja noor tütarlaps sai minu paleuseks. Ta armastus muutis mind päris ümber. Meie olime tihti õhtutel koos ja Karter jutustas sagedaste juhtumisi minu isa elust. Nad olid jeltis koolis käinud.

Pärast, kui nad mõlemad abieluse astusid, ei näinud nad enam kaua aega teine teist, ja trehwasid jälle, kui mina juba kuus aastat wana olin. Karter pidas mind Derri pojaks, ja mina ei tahtnud ta tale just tõtt ütelda, ja nii jäigi ta sellesse arwamisesse.

Ühel päewal, kui ma Karteriga kokku sain, palusin ma ta tütre tätt.

„Ma aimasin juba juba ammugi ette. Ma teadsin, et te teineteist armastama saate. Minul ei ole teie abieluse astumise wastu midagi. Teie kätte usaldan ma oma tütre enam kui kellegi muu kätte.“

Kõhlujed peeti waitfelt ära ja rutuga hakati pulmades ette walmistama. Ma olin õnnest päris seitsmendas taewas kohes, kui ma korraga Anita käest kirja sain. Kirjal ei olnud küll nime all, aga ma sain koha aru, et tema saatja oli. Kirja siisu oli järgmine:

„Ole homme kell kuus harilikus kohas. Mul on sulle midagi wäga tähtsat teatada.“

Zmestit tundmus tõusis mu südames Anita wastu üles, aga uudishimu pärast lätsin ma siiski ta kutse peale tuntud kohata.

Muto, millega ma sinna sõitsin, jätsin ma metsa warju seisma, ja sammusin siis tasakesi edasi. Anita ootas mind juba. Selle endise iluduse, mis mind ennem nii kütkestanud, oli ta juba laotanud.

„Mis sind sundis mulle kirjutama?“ küsisin ma.

„See, — wastas ta, ja andis mulle ühe kortsumud paberilehe kätte, „ma tahan teada saada, kas see tõsi on, mis siin kirjutatud on?“

Ma heitsin pilgu sinna peale ja nägin, et see minu kõh-luse kuulutus oli. Kuulutuse all olid minu ja Mar-garita pildid.

„Jah, see on tõsi,“ wastasin ma külmalt.

„Tähendab, ja wdtab nõuks abieluse astuda?“

„Nagu näed?“

„Tema wanemate lubaga?“

„Ma ei sõitnud mitte selles siia, et nende tühjades küsimuste peale wastata,“ wastasin ma.

„John,“ ütles ta tasase häälega, paluwalt mulle filmi waadates, „kas sul siis minust ei olegi kahju? Kas sa unustasid need õnnelikud päewad juba ära, mis me jeltis mööda saatime? Ma teadsin, kelle poeg ja oled ja siiski armastasin ma sind. Kui ja ära sõitsid, mõtlesin ma: „Ta ei astu üalgi abieluse, lasse ta minna, kui ta juba üfkitust elust ära on wäsinud, tuleb ta mu juurde jälle tagasi. Sinu tädi suri ju meie külas ära ja jutustas mulle kõik ju elulugu.“

Ma teadsin, et ühed rikkad inimesed sind oma pojaks wõtsid ja nende nimigi tuli mul meelde, kui ja oma nime mulle nimetasid. Tädi armastas hellalt sinu ema ja ei jallinud sind, sellepärast et ja nii wäga selle sarnane olid . . .“

„Kas ja sellepärast kutsusidki mind siia, et jeda mulle ütelda? Mis see mu tulewajele abikaasale siis tähendab, et mu ema lihtne naisterahwas oli?“

„Alga sinu isa? Sinu isa oli ju — Wilson Turner.“

Ma tordasin mitu korda jeda kangeste tuttawat nime, ja korraga tuli mul meelde! Tähendab, ma olen siis — mõrtsuka poeg?!

Ma seifin nagu kivistatud paigal.

Anita wõttis tasakesi mu käest kinni, aga ma lütkasin ta kõrwale ja hüüdsin tale weel ära minnes tagasi:

„Homme, jelsamal ajal!“

Nagu hullumeelne jooksin koju jõudes oma tuppa ja otsisin oma dokumendid ülesse, — seal seifiski see kole tõde: „Wilson Turner ja Ellen Wery poeg, John.“

Nüüd oli mu pruut mulle igaweste kadunud.

Karl Lindau,
wabast. Wilkandi tr. 6. def.
pabemast käest haawatud.

Leopold Koppermann,
Saapalu tr. 6. def. pabe-
mast käest haawatud.

Woldemar Weste,
Rõitilast. 8. ott. pabemast
käest haawatud.

Julius Meyer,
Tallinna tr. 13. ott. pabe-
mast käest haawatud.

Mart Meier,
10. nov. R. lahingus tead-
mata kadunud.

Ma katsin oma näo kättega ja katsusin oma seisukorda järele mõelda. Aga mu mõtted läksid kiirelt segamine. Silmade ees seisis mul kõige aja hallis riides naisterahwas. Ma rääkisin temaga ja veel kellegi teisega. Ma wandusin, palusin, — ma ei mäletagi, mis ma seal rääkisin, viimaks wäksin ma ära ja langessin uimastusesse.

Kui ma ülesse ärkasin, läi kell juba neli. Nüüd olin ma hoopis rahulsem, kui eisteks. Mul tuli korraga meelde, et mu raamatute seas üks kirjategijate kirjeldustega peab olema. Ma otsisin ta üles ja leidsin sealt seest Wilson Tärneri elulugu. Mul oli veelgi lootus, et see minu isa ei ole, aga kui ma sealt lugessin, et ta „kõrge kaswuga, ilus meesterahwas olnud, heledate juustega, ja imelikude helesiniste filmadega, siis ei tahtlenud ma enam selles. Ei olnud ime, et tädi mind ei tallinud! Ma olen ju ka ilus ja mul on ka niijugused imelikud helesinised filmad!

Tagapool järgnes tema kirjatöö kirjeldus, mis eest teda lohtu kätte oli antud: see oli minu ema tapmine.

Ema oli lihtne naisterahwas ja isa tappis ta sellepärast ära, et teisega abielusse astuda, kes tema jelt-konnaft pärit oli.

Ma panin raamatu jälle ta kohta peale tagasi, aga mu kõrwades kõlas veel see lause: „Ta wabastas ennast ühest naisterahwast, et teisega ennast ühendada, sellega, teda ta armastas.“ Need sõnad ei jätnud, ega jätnud mind rahule.

Mul ei olnud enam lootustki pulmades peale.

Margarita isa ei oleks iialgi oma tütar kirjategija pojale naiseks annud. Kui mitte Anitat ei oleks olnud, siis oleksime meie nii õnnelikud olnud!

Teisel päewal läksin ma jälle tuntud kohta. Meie rääkisin Anitaga poolsofinaal. Ma tahtsin ta waitimist rahaga osta, aga ta liikkas selle ettepaneku põlgatusega tagasi ja lubas kõigest mu pruudile teatada.

Nüüd lõppes mu kannatus, ma hakkasin wihast ta käest kõwaste kinni.

Ta raputas ennast ruttu lahti ja jooksis silla poole, mis üle jõe wiis, ja parki, kus meie olime, karjamõisaga ühendas.

Ma jooksin tale järele. Sel päewal oli kange tuul ja nii ei kuulnud Anita mu sammust. Ta jooksis ainult poole sillani ja waatas siis tagasi, kui ma juba tema selja taga seisin.

Ma wõtsin ta mõlematest käest kinni ja keerasin nad selja taha. Iialgi ei unusta ma seda pilku ära, millega ta mu otja waatas, aga siis ei aratanud ta pill minus mingisugust kaastundmust, ma wõtsin kõik oma jõu kokku, tõstsin ta kõrgele ülesse ja wistasin üle silla ääre jõkke.

Ratuks aega keerles üks must kogu veel wees, ja ära kadus seegi. —

Paar minutit seisin ma seal silla peal veel ja waatasin tumedatesse wee woogudesse, siis ruttasin ma käemelt sinna, kus mu auto seisis, ja sõitsin koju.

Südametunnistus ei piinanud mind mitte põrmugi ja rahuliste magades saatsin ma selle õõ mööda.

Mõne päewa pärast juhtusin ma lehest lugema, et ühe naisterahwa surmukeha jõest välja on tõmmatud. Arwati, et see pimedas üle silla minnes kogemata sisse kukkunud, sest et sild mitte päris tugew ega terwe ei olnud.

* * *

Südametunnistus oli mul päris rahuline — kuni pulmapäewani, mis esimesel juunil pidi olema.

Meie laulatus oli wäikeses külla kirikus, mille naabrusesse ma endile kena maja, suure, ilusa aiaga, liiritsin.

Kui heaste mäletan ma veel meie laulatust! Mina ja Margarita seifime põlwili altari ees!.. Kui ilus oli Margarita omas walges pruudikleidis! Väikesed tiired langesid läbi aina ta peale ja mängisid tema kuldsetes lokkides.

Ra ilm oli ilus! Terwe nädala jookkul ei olnud wihma sadanud, ja sellepärast olin ma wäga imestanud, kui ma kiriku pörandal kellegi tundmata märki jälgesi nägin. Nad hakkasid juba ukse juurest peale ja lõppesid Margarita selja taga ära.

Ma ei saanud kuidagi moodi aru, kust need siis nüüd sinna said: paar minutit tagasi ei olnud veel midagi siin, ja nüüd korraga... ja peale selle ei olnud kedagi, peale minu mõrsja ja tema isa kirikusse tulnud. See kõik huwitas mind wäga, ja ma katsusin kuidagi moodi tagasi waadata. Ma nägin selgeste, et jäljed veel edasigi tulwad... Siin pidin ma peaaegu ära minestama: ma tundsin, et keegi nägemata olewus, märja jallega ja weest nõretawate riietega, mu pruudi selja taga seisis.

Ma waatasin korra Margarita peale ja nägin, et ta korraga kangeste ära kahwatas.

Opetaja sõnadeft ei saanud ma enam midagi aru, ta hääl kõlas, nagu maa alt, nii tumedalt.

Kas ehk ei ole see Anita waim. Kes mind kiusama tuli, et ma oma kiriteo üles tunnistaksin? tuli mul korraga mõttesse, aga ma ajasin selle lolli mõtte kohe minema.

Mind huwitas kangeste, kas ma üksi neid jälgesi näen, wõi näewad teised ka neid! Sellepärast tahtsin ma tagasi waadata, aga ma kartsin — mul tuli ette, nagu oleks kiritegu mulle otja ette kirjutatud.

Laulatuse lõppu, ja kõike, mis pärast seda tuli, mäletan ma nagu läbi une. Ma rääkisin, naerisin, tänasin õnnesoowide eest — ja kõik see aeg nägin ma ainult neid jägest oma filmade ees. Kus kohalt nad siia tulid?

Wõi ehk oli see lihtsalt mu erutatud erkude ettekujutus?..

Wähewal ununes see nägemine kirikus päris ära. Et peale minu keegi teine seda ei näinud, mille peale ma päris kindel olin, siis hakkasin ma arwama, et see mu oma ettekujutus oli.

Peale Toto sündinist hakkasin ma muudatust oma naise juures tähele panema.

Nikolai Agu,
Wõistikut. Vabemast last
haavatud.

Karla Langenbraun,
Tallinnst. Teadmata kadu-
nud.

Hans Beekmann,
Kolga w. Praegu sõja-
wäljal.

Otto Wahtrif,
Amblast. 13. aug. peast. 8.
detf. jalast haawatud.

Ta jäi kaugeste närviliseks ja kartis üksi jääda; uni jäi tal rahutumaks, ja alati nägi ta kolemaid unenäguisi.

Ta rääkis wiimaks mulle, et ta ikka ühte ja sedasama unes näeb: midagi tumedat ja märga kumardab ennast ta üle ja surub ta kõri kinni, nii et tal raste hingata on, ja kui ta ülesse ärkab, on ta üleüldise märja higiga taetud.

Nüüd mõtlein ma jällegi, et see Anita waim on, kes Margaritast kiusab, sest ta teadis, et sellega mulle läte maksta wõid.

Neg lendas, ja iga kuuga jäi Margarita ikka nõrgemaks ja nõrgemaks; ta ei tõusnud enam woodistki ülesse ja endisest õitsjemaist Margaritast jäi ainult ta endine wari weel järele. Magada wõis ta ainult siis, kui mina ta juures istusin, ja ta kätt omas käes pidasin.

Kõige paremad arstid olid minu poolt kutsutud — ja kõik jäi tagajärgedeta. Nad kõik rääkisid ühte ja sedasama, et Margarita tiiskufesse sureb.

Uga mina teadsin, et see mitte õige ei ole.

Kaks wõd järgimööda walwafin ma ta juures.

Ta tundis ennast juba parema olewat, ja magas rahuliste. Kolmandal wõl, kui ma jälle ta juures walwafin, jäin ma wäsimuse pärast magama.

Kui ma ülesse ärkafin oli kõik juba möödas. . .

Päcandal nägin ma neidsamu märgi jälgesi, mis kirikuski olid.

Margarita lamas woodis ja ta nägu awaldas samasugust ehmatusi, kui Anita omagi sel päewal. . .

Kaela peal olid tal hirmsad sinised sõrmede jäljed.

Ta ei hinganud enam.

Mitu nädalat pärast seda olin ma raskete haige, ja ei mäletanud midagi, mis wahpeal süündinud oli. Kui ma wiimaks jälle meelemõistusele tulin, tuli mul meelde, mis juhtunud oli. Ma olin nii õnnetu, et ma eladagi ei tahtnud.

Siis toodi mu poeg, Toto, mu juurde. Toto oli nüüd juba poolteist aastat wana. Nisate lotis juustega, siniste filmadega ja tena kehahitusega oleks ta iga isa uhtus olnud.

Kõik oma armostuse pühendasin ma nüüd Totole. Tema lapselikud meelitusjed ja koerused parandasid mu muratud siidant.

Toto magas omas woodikeses pealelõunest und, ja ma läksin natukeseks ajaks aeda jalutama.

Tagasi tulles panin ma trepi peal üht tumedat plekki tähele, teise trepi peal weel. . . Ma jooksin ruttu edasi ja näen, et need hirmsad jäljed Toto tuppa ära kadusid.

Nagu hullumeelne ruttafin ma sinna. Toto lamas omas walges woodikeses, pea üle woodi ääre. Kaela peal olid sinised plekid.

Tarwis puhata natukene, ma wäksin juba kirjutamisest. Peaaju nagu ei tööta mul enam. Mu naine ja laps on surmud, ja mina ikka elan weel. Mispärast hullas Anita ilmajäitaid, ja mind, siidlast, jättis ta elusse? See on naisterahwa kättetafumine, armuandmata kättetafumine. Mul ei saa nüüd enam rahu olema, ei elus, ega tulewikus.

Ma tunnen et weel kord, Anitat näen, ja õige pea weest tilkuwate riietega! . . .

Ta oli siin . . . ta seisis minu toas ja meelitas mind! Tulen. . .

Siin lõppes käsitiri. Teisel päewal ei leitud John Derrit enam ta korterist. Wõne tunni pärast tõmmati ta joest wälja, mis ta aiast mööda jooksis. Mednit, kes wäljas töötas, ja kes tale appi ei jõudnud rutata, rääkis, et herca ükfi kaldal seisnud, ja kätega wehtelnud, otsejui oleks ta kellegiga wõidelnud, ja wiimaks wette hüppanud.

—da.

Cesti sõjameeste kirjad.

I.

Sõjawäljal 11. webruaril, 1915. a.

Mina olen ainuke eestlane siin roodus järgi jäänud. Teised Cesti wennad on kõik kadunud, mõnele saadetakse toduft weel kirjasi, aga teda ei ole enam siin. Mina olen siis kirja wastuseks kirjutanud, kuhu ja kumas on see Cesti wend kaduma läinud. Muid tuttawaid ei ole eestlast, kui ainult 16. roodu supikatla hobuse pois Saak Arbeiter, temaga olin ühes polgus ja roodus aega teenimas. Tema on weel praegu alal ja puutume wahel kokku.

Siilia saame siin nii palju kui tarwis, leiba jääb ülegi, ei jõua ära süüta, suppi saab 2 korda päewas, ja kaks liha-portsu iga päew. Supikatel jõuab iga hommiku ja õhtu pimedas siia esimese lahinguliini peale, siis ronime koobast ft wälja ja läheme supi järele, mis weerand ehk pool wersta taga pool on, sest esimese lahinguliinini ei wõi ligemale sõita. Wõid saame ka weerand ja mõnikord pool naela korraga üle 5—6 päewa.

Ka oleme korra foolatud seapekki saanud,

juhurat saab umbes nael nädalas, teed antakse ka tubliste. Nüüd antakse ka tubalat: poolnaela mahorkat kuus, 1 toos tilka, 1 poogen suitsupaberit. Kes ei suitseta, selle anti 31 kop. raha kuus. Elukohtadeks on meil maa sisse kartulikoopa sarnased augud tehtud, kuhu 10—15 meest sisse mahub, kõwa lagi puudest ja mullast peale tehtud, ühes nurgas teeme tuld, kus teewett teedame, suits lähed lae sisse tehtud augu läbi wälja. On ka mõned wähemad koopad, kuhu 2—3 inimest mahuwad.

Ujawiitaks mängiwad soldatid kaewikutest kaartiist, turakat, raha peale, tikkude peale ja igate wiisi, kudas ette tuleb. Näägime seltsis muinasjuttusi, seletame üksteisele möödaläinud elu, tähendame ka wahel eestulewa aja peale, suitsetame piipu, palume Jumalat, loeme ajalehte, mida meile kroonu poolt siia saadetakse, wahel saame ka mõne suurema ajalehe kätte, nagu näituseks: „Новое время“ „Петро-

Juhan Lensment,
Kitingift. 9. nov. R. all
pahemast käest haawatud.

Jaak Lensment,
Kitingift. 22. nov. R. ümb-
rujes peast haawatud.

Oskar Alapuu.
Segewas sõjaväes.

Wenaksed Abu ja Widrik Maju,
Summuist wallast. Abu sõjaväljal. Widrik pahemast
jalast haawatud. Parandusel.

градский листок", „Варшавская мысль“, ja teisi. Teisti, kes minuga ühes alguses Surjewist sõjaväljale tulivad, on väga vähe järele jäänud. Ja nendest, kellega siin tuttawaks sain, taban mõned sõnad kirjutada.

See oli enne L. lahingut, kui meie S. külas paigal seisime. Üks meie sõjameestest, nimega A, ei uskunud, et Jumal on, salgas ära oma ustu, ja seletas et peale surma ihtegi hingeõnnistust, hutatust ja ülestõusmist sugugi ei olewat. Iiti waidles meie A. igahäega kas wõi katelus lahti. Teine oli Komjha kubermangust, kes wabatahtlikult sõjaväe ridadesse oli tulnud. See tiitis oma wahwust ja ütles: „Minul on ühtkõik, kas pea pöösasse, ehk rind ristisi täis, mina ei tarda surma, waid näitan oma wahwust.“ 1. nowembril saime käsu waenlasele wastu minna ja 5. nomembril võrkasime L. linna all waenlasega toktu. Meie tegime maa fiske kaewikud ja kindlustasime endid kōwaste. Warsti hakkasid waenlase sumadanid meie okopide ligidal lõhkema. Kus nad aututi maa fiske taewasid, nagu oleks sealt mitu hobuse koormat kiwa välja wõetud. Ka meie suurühtlid pauksidwad weel kurjemalt. Kõite jeda koledat surmatära nähes, hakkas meie jumalakartmata A omale jumalat appi hüüdma. Et mina tema ligidal olin, siis küsisin: „keda sina palud, sest sina ütlesid, et Jumalat ei olegi.“ Tema wastas: „Kui Jumal ei oleks hoidnud, oleksime kõik woinud hukka saada.“ Meie lõime waenlase taaši suure kaotusega ja läksime edasi küllasse, kus poolakate lastjõel (kirik) oli, see oli suurühtlik kuulidaga puruks lastud, wäljaspool seinu peal oli püha Maria ja Jeeluse pilt maalitud, see pilt oli terve. Seda terwet pilti purustatud seinu peal nähes, heitis meie A. risti ette ja ütles: „Smelik on Jumala wõimus, kuidas tema wõib hoida.“

Mis sai aga meie wahwast priitahtlikust, kes wabatahtlikult waenlase wastu oli sõdima tulnud? Kui tema jeda hirmust mõirgawat lahingut nägi, ronis ta okopist wälja ja wärga moodi nelja käpa peal tagasiperi, ikka tagasi poole, nii kaugele kui arwas, et waenlase eest ära warjatud on, siis jookstes minema, tänapäewani ei tea, kus tema on.

Meile toomad esimese lahinguliini peale teised soldatid saia, paberossi ja küünlaid, umbes naelaline päts saia makfab siin 25—30 kop., paberossi pakki makfab 10—15 kop., küünal makfab 20 kop.

Sõjaväljal 17. weebuaril, 1915. a.

Kirjutun weel mõned sõnad. Mina ei ole enam wana toha peal. Sealt S. linna tagant R. jõe äärest tulime 7. weebuaril ära, jalgst kuni W. sje, seal seisime ühe päewa ja üks ööd paigal, puhkamine, läksime saunas. 12. weebuaril istusime rongi peale, sõitsime öö-päewa S. jaama L. tubermangu, seal tulime rongi pealt maha, olime ööd seal lähedal külas, siis hakkasime tulema, läbi D. linna kiwimaanteed ikka L. linna poole. 15. weebr. saime L. linna päralt, läksime üle jõe teisele poole, seal olime ööd, teisel hommikul jälle teele, läksime weel wersta 25 L.-st piiri poole waenlasele ligemale.

Meie suurühtlik wägi sõitis ära lahingusse, aga meie jäime küllasse paigale rejerwi. Warsti on ta meil käst oodata, kus tuleb tange wõitlus. Siin on külmem ja lumi on maas. Wana toha peal oli palju soojem, sest et tema oli rohkem lõuna pool. Seal oli muusträästas jaanuarikuu lõpul wäljas, ja loolest kuulsin weebuarikuu alguses, laulis nii weidralt oma tange keelega.

Endine lahinguliin oli meil metsas, aga meie wastupanetu toha okopid olid metsa ääres, seal olid ainult lühemad ja kõrgemad kändud järele jäänud, sest puude ladwad on kõik ära purustatud suurühtlik kuulidega. Puud ainult walendawad wastu, maa on kaetud purustatud puude oksade ja kildudega, sest kaks kuud wõitlesime ühe toha peal, ja iga päew lafeb waenlane sadasid suurühtlik kuulsi sinna metsa peale. Meil olid sügawad kraawid kaewatud, mida mööda käisime, tahapoole supi järele. Kuulda on, kui suurühtlik kuul tuleb: kes on karmas, see jõuab maha kumardada, enne kui suurühtlik kuul lõhkeb. Tema tuleb hirmsa wuhinaga. Kui piisikuul ligidalt mööda läheb, see on kui mesilane suwe ajal peenikese wingumisega. Pärast, kui lahing möödas, on meie sõjamehed jälle röömsad, naerawad ja naljatawad ühes koos.

Kui Warsowist läbi tulime, jagasid linnaelanikud meile paberossi, saia, mõni andis ta raha, näha, et elanikud väga kaastundlikud on. Poolakatele wõin tänu awaldada nende lahkuje ja armuannete eest, mis nemad käikäest soldatitele jagasid. Leidub ka kistjaid ehk ihneid inimeste poolakate seas, kes soldatite käest tahkordse hinna wõtawad, kui nende käest ostad.

Sõjaväljal Karl Siit.

D. S. Kirja kirjutaja oli kord juba haawatud ja on nüüd uueste sõjaväljal S. t.

Walmisriiete kauplus

№ 23 Biru uul. — № 23 Kiiiniku all

end. Mey & Landeseni kaupl. ruumides

soowitab suures wäljawalikus

meeste- ja naisterahwa walmisriideid

kõige uuema moodi järele;

ka tellimisi wõetakse wastu.

Kõige austusega J. Piip.

Ilmus trükitist

Dr. Faust

tema elulugu, imeteod ja sõit põrgusse. Hind 30 kop.
„Seaduse“ kirjastus.

August Brass,
Ratvere tr. Sakjamaal
wangis.

Karl Bruuden,
Seimtalil w. Praegu sõja-
wäisjal.

Johannes Lilljum,
Tallinna tr. Tegewas sõja-
wäes.

Karl Laurfeldt,
Rõmtülast. 15. detf. lang.
Satslase kuul peast läbi.

Karl Kultmann,
weisler Ratwast. 28. sep.
Saksa wangi langenud.

Tõnis Keller,
Rõo w. Praegu sõjaw.

Joosep Krutmann,
alamohw. W-Saap. sõjas
õlmud. Tegewas sõjawäes.

Karel Treifeldt,
wan. alamohw. Järwe w
10. nov. pahemast läest h.

Jaan Küllaots,
Pangoti w. Praegu sõja-
wäisjal.

Johannes Kangur,
Ratwerekst. 15. sep. pahem.
jalast haaw. Auesse sõjaw.

Alfred Reisberg,
Rohila w. kooliõpet. Saa-
watud pahemast läest.

Aleksander Gärg.
Tegewas sõjawäes meha-
nikerina.

Johannes Parum,
Tallinna tr. 3. okt. L. all
langenud.

Alfred Nurf,
Rohila w. Praegu sõjaw.

Johannes Raew,
Ratwerek. 8. detf. labin-
gus langenud.

Eduard Klaos,
weisler Hellenurmelt. W.
lahing. Saksa wangi lang.

Martin Kurg,
Nehatu w. Sõjawäisjal kir-
tebeijate romandos.

Jofep Sorok,
Rakste w. Augustikuul saks-
laste kätte wangi lang.

Robert Dengo,
Ratwerekst. Saigemajas.
täheb uueste sõjawäisale.

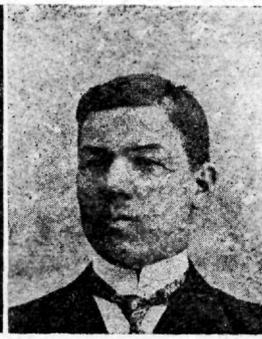
Jüri Sarapu,
Raitküst. Teadmata ta-
dunud.

Th. Müüle,
Narwa Idesuust. Saksia
wangi langenud.

Oskar Tomson,
Amblaft, maakaitseväela-
ne. Edjawiäljal.

Rudolf Laurits,
Abjalt. Teadmata kadunud.

Jaan West,
Wahastuft. 5. now. Saksia
wangi langenud.

Abram Biin,
Ratwere maak. 19. okt.
haawatud.

Willem Boots,
Asukitlast. 9. deff. pahem.
jalast haaw. Uueste sõjaw.

August Koppel,
Ratwi w. 10. aug. haaw.
ja teadmata kadunud.

Heinrich Dwir,
Tallinnast. 7. now. raskes-
te haawatud.

Hugo Feldmander,
Liigwallast. Paremast ja-
last haawatud.

Eduard Mättas,
20. deff. E. jõe ääres lan-
genud.

Johannes Idolf,
wabast. Eürit. 2. now. haa-
watud. Väheü uueste sõjaw.

Otto Wesendorf,
Kohilast. 21. weebr. pahem.
jalast haawatud.

Jüri Saar,
Saapsalu tr. Praegu sõja-
wääljal.
Wits wenda.

Gustaw Aru,
Kõnnu w. Edjawiäljal

Peeter Dedre,
6. now. K. all peast haa-
watud.

Dawet Murnu.
20. now. saadik teadmata
kadunud.

Mart Murnu,
Wändra w. Maakaitsew.
Tegewas sõjawäes.

Jüri Murnu.
Wahwuse eest 4. järgu Ge-
orgi risti.

Peeter Murnu.
W. all haawatud. Autäbe
saamisets ette pandud.

Joosep Murnu.
Maakaitsewäelafena tege-
was sõjawäes.

Johannes Reiman,
Ritu w. Praegu sõjaväeljal.

Artur Kurell,
Rüti polgust. Sõjavangina
Saksamaal.

Feodor Sistiako,
Nõmgorodi kub. Tegewas
sõjaväes.

Jaan Sarap,
Kõiklasi. 26. nov. 18. all
haawatud.

Adolf Kreimann,
wabak. Tallinnast. Wab-
muse eest Georgi rüti.

Gustaw Sinkelmann,
Tallinna kr. Tegewas sõ-
javäes.

Jakob Näät,
Arwanduse w. Praegu sõ-
javäeljal.

Gustaw Krusberg,
Ritu w. Praegu sõjaväeljal.

Iwan Riid,
alamohw. Aue-Wõidu w.
Praegu sõjaväeljal.

Oswald Haak,
wabatahtl. Tallinnast. 23.
nov. haaw. Aueste sõjam.

August Hunt,
Ritena-Kohatu w. 15. detf.
Austria wangi langenud.

Johannes Lodiug,
Haapfalu kr. W-Jaap. sõ-
jas olnud. Praegu sõjam.

Oscar Luukas.
Tegewas sõjaväes.

Gustaw Talbat,
Kolga w. Praegu sõjaväeljal.

Aleksander Luukas.
Tegewas sõjaväes.

Martin Lääts,
Albu w. Praegu sõjaväeljal.

Arnold Weste,
Silmjärwe w. Telegraf
sõjat. sõjaväeljal.

Julius Steinberg,
Kolga w. Teadmata ka-
dunud.

Johannes Kala,
Ruhema w. Tegewas sõ-
javäes.

Johannes Kreef,
Ritu w. Rõhust haawatud.
Sõjavangina Wiens.

Gustav Kulbak,
Tallinna tr. 22. nov. sõravn.
haam. Aueste sõjaväeljal.

Karl Mey,
Tallinnast. 28. sept. W. all
langenud.

August Niholm,
foolõpet. Kolga-Keefitt.
Saawatud parem. käest.

Joosef Kepnan,
Nawere w. Praegu sõjav.

Karla Unga,
Wanamõisa w. Seadmata
kadunud.

Tõnu Talbak,
foolõpet. Kolga w. Sõja-
vääljal.

Karl Loit,
Vilistvereft. R. all käest
haawatud.

Jaakob Saawoa,
Kõnnu w. Praegu sõjav.

Eduard Cit,
foolõpet. Natwere tr. Se-
gewas sõjaväes.

Theodor Reinumägi,
5. nov. Saksa wangi lan-
genud.

Aleks. Fratmann,
Tallinna tr. 26. sept. käest
ja jalast haawatud.

Adam Aberg,
Kolga w. Tegewas sõjav.

Albert Karm,
Karepere w. 2 korda haa-
watud. Aueste sõjavääljal.

A. Kasberg,
Keilast. Tegewas sõjav.

Rudolf Wenkow,
Keilast. Tegewas sõjav

Jaan Kull,
Pärnu tr. Tegewas sõjav.

Aleks. Blumfeldt,
Sindist. Praegu sõjav.

Juhanes Koop,
Antia w. maalatsew. Se-
gewas sõjaväes.

Willem Uustalu,
Kolga-Sirvli foolõpetaja.
Sõjavääljal.

Albert Mühloff,
Kõnnu w. Tegewas sõjav

Josef Nusberg,
Sooru w. Sakfamaal wan-
gis.

Johan Adamson,
Wana-Wändraht. 4. okt. W.
labingus pahem. käest b.

Gustaw Graurof.
Sõjaväeljal.

S. Feder,
Wiljandimaalt. Sõja-
väeljal.

Hendrik Jürisson,
Senge w. 6. nov. jalast
haaw. Kueste sõjaväeljal.

Gustaw Lootsmann,
Rundast. Sõjaväeljal.

Karl Wiiding,
Summuuli w. Saiguse pä-
rast sõjaväeljal tagasi.

Johan Helmar,
Kolga w. Neli kuud tead-
mata kadunud.

Johannes Söder,
Jõeletme kib. Detsembril.
dast haaw. Jalad külmad.

Hugo Leinbas,
Talamohw. Valme w. Sõ-
javäeljal.

Karl Mikkelson,
Narwaft. 8. detf. parem.
dast haawatud.

Willem Zimpmann,
wan. alamohw. Praegu
sõjaväeljal.

Eduard Erik,
Siiri-Salkkult. 10. okt. W.
all pah. käest h. Kueste f.

Anton Baltow,
Libula w. Praegu sõjav.

Alek. Trosmann,
Libula w. Praegu sõjav.

August Dsi,
Narwaft. 20. nov. S. la-
hingus teadmata kadunud.

Mihkel Dsi,
Narwaft. 15. okt. W. all
langenud.

Jaan Lipa,
Nehatu w. Praegu sõjav.

Robert Trestip,
Narwaft. Oktobrikul W.
all teadmata kadunud.

Peeter Wares.
6. novembril saadik tead-
mata kadunud.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(30. järg).

Sellepäraht huiwitasid teda nahhtasku saladused ka kõigefõrgemal kraabil.

„Tõhiwad tuttawad mind merewäe hospitalise waatama tulla, herra hertsog?“ küsis Massilli, kui paat kalda poole liikus.

„Rahetsen wäga, et ma teile selles asjast otsust ei tea anda,“ wastas see aupakklikult, „sest see ei käi minu otsustamise alla.“

„Mul on Neapolis palju tuttawaid, ifegi sugulasi, kes minu päralejõudmisest muidugi teada saawad,“ jatkas Massilli, „wõi kellele ma seda ise teatada tahaksin.“

„Noh, arwatavaste tuleb selleks sõjaministeriumilt igal üksikul korral luba nõutada.“

„Kes on nüüd sõjaminister?“

„Teie ei tea seda? Marshal Ritucci.“

„Ritucci,“ kordas Massilli pikkamisi ja järelmõttlikult. Ta tundis teda wäga hästi. See oli üks uuteft hädapäraht nimetatud ministriteft, itallane küll, aga täieste ifeseiswufeta ja teistest ära-rippuw mees.

Kaldale jõudes tõsteti Massilli paadist wälja ja asendati wantri peale. Sulg uudishimulisi kogus kofku seda pealt waatama. Massilli waatas teraselt ringi. Tingimata pidi prefekt tema päralejõudmisest teadma ja, wäga wõimalik, et ta Massillile sõnumit katjub saata. Midagi sellesarnast ei olnud aga seni märgata. Hertsog Ugo tegi kandjatele tuld taha, otsekui kardaks ta, et wähem kui wiitatus haige eluküünla wõib kustutada.

Merewäe hospitalis andis hertsog oma wangi sealse ülemuse kätte kwiitungi wastu, nagu mõne lihtsa paki, ja tahtis parajaste ära minna, kui Massilli teda imestades hüüdwat kuulis: „Asunta, fina fiin?“

Massilli ajas enese suure waewaga pisut kõrge- male ja silmitses praegu fisseastuwat noort neidu. Ta ei olnud teda ilmaski weel näinud ja ei teadnud ka, mis tal fiin praegu tegemist wõis olla.

Mitte wähem ei olnud ka Asunta imestus hertsogit fiit eest leides, ja ta olef muutus esmalt kofe waenulikuks hertsogi wastu. Kui ta aga selle käes Massilli nahhtaskut juhtus nägewat, tegi ta enese kofe kohmetuks ja häbelikuks ning hakkas hertsogiga imestufewäärt osawufega edwistama.

„Oh, herra hertsog —“, õhtas ta poolhäbelikult ja waatas magufate filmadega kenalt tema otja.

„Mis sa fiit otsid, Asunta? Kudas said sa fiita? Siin wiibimine on kõigile feelatud, niipalju kui ma tean.“

Inglise halastajad õed.

„Mul on lubakiri. Siin ta on. Ta on sõjaministri marshal Ritucci enese poolt alla kirjutatud. Ma tulen kapten Massilli ema soowil.“

Massilli nihutas ennaft weel rohkem istuma. Tema ema elutses Cosenza läheduses. Tema arwates aga ei wõinud emal tema Neapolis wiibimisest aimdusti alla.

„Tema ema soowil?“ kordas hertsog Ugo ja waatas umbusklikult noore neiu otja. Tal tuli ka kofkujuhtumine Asunta Beatrice juures meelde.

See pani teda kahtlema, et Asunta küll wiist rohkem Beatrice kui Massilli ema soowil selle käigu oma peale on wõtnud.

Uga Asunta waatas temale nii liigutawalt-ilmfüütalt otja ja oli nii magus ja armas, et see mõte kofe kahwatama löi.

„Teie ei saa ometi nii karm olema, herra hertsog,“ jatkas Asunta armsalt edasi, „et pojale ema poolt terwisid takistaksite ütlemast.“

„Ei tule mul sugugi meelde, mu laps. Waatame. Näita oma lubakiri, on see korras?“

„Siin ta on. Ma olen seda juba kolmele inimesele näitama pidanud. Teie olete neljas, herra hertsog.“

„Täielikult korras. Seal on see Massilli. Anna oma terwised ära. Wõi on sul kiri?“

„Ei, kirja mul ei ole,“ ütles Asunta peene naeratusfega huulte ümber, „ma pean suufõnal üttelema, ja nimelt pojale, ei kellegile muule.“

Jälle silmitses hertsog teda umbusklikult. „Sa ei kujuta omale ometi ette, et wangiga nelja filma all kõneleda wõid, Asunta?“ küsis ta.

Endine keisri proua Eugenie ja sõjahaawatud. Prantsuse-Saksja sõjast, mis teiseviisi langemise Prantsusemaal kaasa tõi, on nelikümme kolm aastat mööda. Inglismaal elutsew troonilt heidetud keisri Napoleoni III. left on nüüd oma toreda palee Londoni naabruses laisaretiks haawatud inglaste jaoks muutnud. Igapäew käib ta oma haigeid vaatamas ja püüab neid liigutawa õrnusega trööstida ja rahustada.

„Minul on igatahes see mõte. Terwised pean ma ainult temale ära andma.“

„Ei mingisugusel juhtumisel. Sa räägid minu kuuldes, wõi ma ei lasje sind üleüldse rääkida!“

„Herra hertsog —“ nurus Asjunta.

„Ei ühtki sõna enam! Küllalt! Pealegi on mul wähe aega. Sa pead nii siis ruttu tegema.“

Neiu tegi mossis näo ja pani käe tema käe peale, milles ta ifka weel Massilli nahktaskut hoidis. Rähku astus hertsog sammu tagasi. Mis oli sellel wäiksel nõial ometi mõttes? küsis ta endamisi. Ega ta ometi nii rumal ole, et hertsogit oma edwistamisega pehmeks loodab teha?

„Sinna pead sa minema, haige juurde, mitte minu juurde,“ ütles ta pisut waljumalt. Kuid Asjunta märkas wäga hästi, et ta järele andma hakkas.

„Sa teie jääte siia seisma, herra hertsog, eks ju? Te teate wäga hästi, et emal oma armsa pojale nii mõndagi ütelda on, mis mitte kõikide kõrwade jaoks ei ole määratud.“

„Ma jään siia seisma. Sea küll. Aga nüüd ruttu! Mul pole aega raisata.“

Wiimast magusat pilku hertsogi poole heites astus Asjunta nüüd Massilli woodi juurde, kes terwet seda ülesastumist teraselt filmas oli pidanud.

Asjunta kumardas oma ilusa ümarguse näoga üsna Massilli näo ligi. „Beatrice poolt,“ sofstas ta taja, nii et ainult Massilli seda kuulda wõis, ja juudles teda liigutatult mõlemi põse peale.

Massilli punastas ärewuse pärast. Ta oli sealt-poolt küll sõnumit ootanud, nüüd aga tundus see siiski pisut ootamatana.

„Sa teab, et ma siin olen?“ küsis ta.

Hertsog Ugo astus lähemale. Asi paistis temal siiski kahtlane olewat.

„Sa teadis juba kaks päewa, et siia jõudma peate,“ wastas Asjunta walju häälega ja wabalt.

„Kes?“ küsis nüüd ta hertsog Ugo.

„Kes muud kui kapten Massilli ema?“ wastas Asjunta.

„Kas ma teda ennast näha ei saa?“ jattas Massilli edasi ja waatas noorele neiule põnewalt filma.

Asjunta andis salamärku. „Teie teate ju, kapten, et ta haiglane on“, kõneles ta siis wabalt edasi, „aga teie saate teda näha, kõigest hoolimata saab ta seda wõimalikuks tegema. Kuid peaaft, ta ei tahaks teid nii haigena näha, ta süda ei kannataks seda wälja. Sellepärast saatis ta esiotsa mind teile terwisid tooma ja teid trööstima, sest kõik mis wähegi teie saatust fergendada wõib, saab tehtud. Teie tunnete teda ju, — — oma ema, kapten, ta on wäga ettewõtlik naisterahwas. Looke tema peale ja ütlege mulle, et terwe olete wõi jälle terweks saate, et temale häid sõnumid wõiksin wiia.“

„Sa teab ise ju paremine, kudas lood minuga on“, wastas Massilli pikkamisi. „Ma arwan, et minu haigus minule esiotsa rohkem käitfeks kui kahjuks on. Sa teab seda ise ehk paremine, aga ütlege tale ainult, et ma ennast küllalt julge ja tugewa tunnen kõife kandma, mis saatus mulle toob.“

„Sa tahab muidugi teie rawitsemise eest hoolt kanda,“ jattas Asjunta paljuütlewate pilkudega edasi, sellega iseäralist tähelepanemist oma sõnadele nõutades, „ja ta loodab, et tale seda lubatafse. Teiselt poolt ootab ta ka, et teie temale kõigist teatafite, mis teil waja on. Sa teab, et te äkitfjelt wangi sattujite, ja tahaks heameelega teada, mis ta tegema peab, et selle tagajärgi pehmendada?“

Sügawas mõttes waatas Massilli ta otsa. Ta oli küll aru saanud, missuguseid teateid Asjunta temalt ootas, aga raske oli neid praegustel tingimistel anda. Ta tegi siiski katsed.

„Muidugi läks minu wangiwõtmise juures mõndagi kaduma,“ ütles ta, „muu seas mõned — — minu ema kirjad, mis selles nahktaskus olid, mis praegu hertsog di San Baltosa käes on; heameelega tahaksin neid tagasi saada. Kahjuks on nüüd selleks wähe lootust, olgu et hertsog mulle lubab taskut lahti teha ja neid kirjasi sealt wälja wõtta.“

Asjunta pööras paluwalt hertsogi poole.

„Ema kirjad, herra hertsog,“ ütles ta, „neid ei taha te ju omale pidada. Mingisugust kasu teil nendest ei ole, meile aga on nad wäga kallid. Ma ei tea, mis ma teile nende kirjade eest — — kõik teekfin.“

(Järgneb.)

Sõjamehe naise lein.

Ma ärkan öösel. Luba on nii pime,
niifama pime kui mu waene cind,
kus walu walitseb, mil pole nime,
sest unes nägin, minu kallis, sind!

Sind nägin werisena, haawatuna,
nii üffit, üffit oli sinu toht:
su huuled liikusiwad tafa, kuna
su nägu oli walge nagu toht.

Mul oli, nagu oleks sinu taga
täis oigamist ja ohkeid terve nurm;
su juurde rutata ma tahtsin, aga
su juures seis, wikat käes, surm!

Ja wikat walgatas, ja waikus piha
jäi wälja peale walitsema siis;
seal kuulda oli ainult tuulemüha,
mis nagu surmalaulu leinaw wiis.

Ma minestades langesin siis maha,
ja ärkasin — kui hirmus, hirmus seal!
Kas tõeste kuulutas see uni paha?
Kas tõeste lõppes seal su elutee?

Kas tõeste surema ja kaugel pead
ja minu laps peab jääma isata?
Mits, surm, ja rõõwit mult, mis mul
weel head —
mu kange kaasa, kalli kaitseja?

Nii woodis pöörten, mötlen, juurdlen, sonin
mu kallis mees, kas elad sina weel?..
Nii koidu ajal woodist wälja ronin —
surm südamas ja nukker, nukker meel!
R. Põld.

Rasakate tormijooks Saksa dragunite peale. Wene kunstniku joonistus. „Dobrow.“

Läbi maapealse põrgu.

XIII.

Ületuulamine. Meie moraliline wõit. Snnelikud teated zeppelinile üle.

(Kiirpostiga Memeli laudu.)

„Maast ülesse!“ kargatas üks fissetulijatest — Salka leitnant, nagu ma läbi kuue nõdripaugu filmata wõisin. Jüri oigas.

„Maast ülesse!“ kargatas sakslane uueste õige wihaselt ja kopsutas mõdgateupe otsaga wastu põrandat.

„Di oih—oih . . . was tenn?“ ümises Jüri niisuguse häälega, mis minuigi, meie hirmuäratawast seisuforrast hoolimata, wägise naerma ajas. „Was haabensst nõõtih? . . . Di—oi—oi—oeh . . .“

Minna hakkasin ennast pikkamesti ülesse ajama ja rusikatega filmi sõruma. Jüri keeras enesele aga ainult teise külje ja oigas edasi:

„Meine kott, meine kott —ai—ai ai . . . ära ehmatasid, kuradid! . . . Tõhk, ärge teie ennast liigutage . . .“

„Aga sedamoodi wõib asi ehk weel halwemaks minna . . . oeh!“ wastasin ma Jüriile wõimalikult nõrga häälega, nagu surija juua küsib.

„Et ta mingi! . . . keskel selle elu sees — ai—ai—ai . . . üks surm on meil itka . . . oeh! . . .“

„Noh?!“ kargatas ohwitser mõdgateupe otsaga ja kannusega korraga wastu maad põrutades. „Poisid, minge tehke neile Wene nuuskuritele jalad alla!“

Ohwitseri selja tagast krapatasid nagu wedrust tõugatud meie tuntud seersant ja weel keegi teine suurem mees, nagu näha: autraadi poolest mõni kapral wõi laptinarmus — wälja ja asusid meie poole tulema.

Jüri surus, nagu ma ühe filmaga riiwasin, masinlikult pahemapoolist piikstasut.

„Ärge seda tarwitage!“ hoiatasin ma Jürit.

Jüri oigas, aga ei wõtnud kätt piikstasust siiski wälja.

Minu tuju kraadiklaas näitas küll mitu piigalat alla-poolse nulli, kuid siiski tuli mulle wana Cesti wana sõna meelde, et — sõna löidab, sõna päästab, ja otsustasin nimelt sõna abil katsuda seisutorra peremeheks saada.

„Stop, mu herrad!“ hüüdsin ma endi kutsumata wõdrastele ja ajasin enese pool kikkatile. „Lubage tähendada: efskete — pole meie mitte nuuskurid, nagu teil küllalt häbematuft on olnud meid pidada ja praegugi nimetate, waid mina olen ajakirjanik, kõige suurema ja tähtsama lehe „Meie Matsi“ kirjasaatja ja ainus ajakirjanduse-ilmast ehitaja siin Saksa wäerinnal ja olen juba kauemat aega siin wiibinud, mitmeid lahinguid pealt waadanud, teie suurtsuguste wägede wahwast jooksust kirjeldamata waimustust tunnud, teie soldatite wastupidawuse üle — isegi niisuguse jalustma harabawa lahingu juures, nagu tipsutamine, lõpmata imestanud . . .“

Ohwitseri nägu lõi kewadise ilmase taoliseks.

„Andke neile hästi!“ ässtas Jüri. „Ai—ai—ai . . . ma muretsen weel ühe pudeli kõige paremat rummi . . . ah—ah—ah . . . ai . . . Jumala eest! . . .“

Ohwitser sundis uhke käeliigutusega seersandi ja kaprali jälle oma seljataha tagasi.

Minu tuju tõusis 9 kraadi ja, kätt kõwaste südamas wastu surudes (pidime ju oma algatud mängu edasi jatkama! . . .), kõnelesin edasi:

„Kõike seda nähes ja teie suurepäralist edusammust Belgias filmas pidades olen ma ikkagi selles arwamises olnud, et — suur on Saksa rahwas ja suur on nende keiser ja wahwas! . . . Siwiliatsiooni wiimane sõna tema tõsises mõttes! Ma tahaksin seda rahwast ikkagi austada, aga see wäikene efsitus, et teie ülitargad wäülemad meile ainult korteri andsid — minu südamline tänu neile selle eest! — kuna nad meid sealjuures ilma maitsewate toitudeteta jätsid, mida Saksa perenaised, talle üle ma juba lapsest saadik olen harjunud kõige paremat kuulma, nii wäga suurepäraliselt mõistawad walmistada —, waat see 'p see ongi, mis meid, minu seltsimehega herra mehanikeri ja tuntud õhusõitja Georg von Salto-Mortalega tuni hingepõhjani on põrutanud, meid aina haura äärele wiinud . . .“

„Do—eh! . . .“ ägab Jüri.

„Meil näib digus olema — mis?..“ sõnab leitnant ennast seersanti poole pöörates.

Ma tegin niisuguse kibeda näo, nagu oleks keegi mulle niirki püsitiifuga tagant kintsu torganud ja kõnelesin ilhe hingega edasi, et seersandile mitte sõnakorda anda:

„Meiega on waleste talitunud. Meid on nendeks peetud, kes meie mitte pole. Meid . . . — noh, mu herra leitnant, ma ei hakka sõnu asjata raistama, waid ütlen otsekohe, et teie nii ülitwäga sümpatiliselt, meeldiw ja waimurikkust awaldaw nägu . . .“

„Deh—ai—ai—ai . . . nagu wiltu tallatud ja nurga taha wisatud wilbi talb! . . . oeh! . . .“ ümises Jüri.

„Nun, nun, tehke rutem, meil ei ole palju aega!“ sunnib leitnant õige maheda häälega.

„Ma ujun, et teie sümpatiliselt nägu mind mitte ei peta, kui ta teie aumäärt iifkus kõhst kultura inimest lasseb aimata, kes ajatirjandusest ja tema ehitajatest lugu suudab pidada ja ennast põlastusewääriliste effisammudega ei määri . . .“

Leitnant keerutab paremat wurru. Mees näib oma tundmustega raskete wõitlewat.

Jüri pool oli peale sügawa oigamise weel mingisugust häält kuulda . . .

Ma olin kord juba hasarti sattunud ja kõnelesin edasi: . . . Mõtelge ometi, herra leitnant! . . . Igei meil Wenemaal — teie tunnete ju wäga hästi seda maad? . . .“

„O—jaa! . . . Üks wäga barbariline maa, kus weel inimelihahõõjad ajuwad, keda „die Kosaken“ kutsutakse . . .“

„Kas näete?! . . . Waadate — ka sel barbarilisel maal peetakse ajatirjandusest ja ajatirjanifudest rohkem lugu, kui meiega siin, kultura südames, on sündinud. Mõtelge ometi ise, herra leitnant, järele, — on 's niisugune barbarlus teile lubataw? . . .“

„Teadupärast mitte! . . .“ kajatas leitnant ja seadis oma rinna eneseteadliselt ette. „Aga, kui te just teada tahate . . . wabandage! — Ah, see pergeli kroonprints! . . .“

„Kroonprints wõi keegi teine,“ jatkasin mina edasi: „seda mina ei tea. Aga seda näete juba iigeti, et meie haigus sügawa hingelise pörutuse otsekohe tagajärg on: meie oleme halwa ümberkäimise läbi otsegu maha löödud, ära häwitatud . . . Rahju, lõpmata rahju on meil nendest meie kõrgetest arwamistest, mis meil seni Saksamaa kohta on olnud, ja just see häwitaw kahjutunne on meid haigets teinud . . .“

„Ma mõistan teid, ma mõistan teid!“ hüüdis leitnant juba wäga osawõtliku häälega. „— Ah, see kroonprints! . . .“

Mu süda naeratas sees — ma nägin oma sõnade otsekohest mõju. Mu tuju tõusis märksa ja ma otsustasin karmi sõjawäelase pelmets teha, nagu sul a wõi. Ma kõhatasin, aietasin korra ja kõnelesin edasi:

„Nõnda, herra leitnant . . . ja ega 's see weel kõik ole . . .“

„Ai—ai—ai . . . andke neile koertele hästi . . . wett, wett . . . wasfer, pite wasfer . . . oeh—oeh—oeh . . .“ ägises Jüri.

Leitnandi osawõtlik nägu läks pilwesse.

„Kas sa, eefel, ei näe, et haigetele wett tarwis on?“ kargatas leitnant wihaga seersandi peale. „Silmapiik too wett!“

„Teie käsu peale, herra leitnant!“ ütles seersant wäga häwitatult ja lendas uksest wälja. Seersandi hääles oli hirmsaid krokodili pisaraid tunda . . .

„Tanke . . . oeh,“ ümises Jüri.

Mina tundsin enese seisukorra peremehe olewat ja kõnelesin edasi:

„See on esimeseks. Aga lubage — teiseks — weel küsida, herra leitnant, kas te tunnete Baltimaad? . . . Ostsee Provinz? . . .“

„O—ja . . . see on ju ometi meie provinz! Minu ontel elab seal,“ wastas leitnant rõõmsaks saades. „Mis siis? . . .“

„Waadate, herra leitnant, seda tahaksin ma just öelda . . . meie, s. o. mina, ajatirjanik Friedrich von Soehk, ja minu seltsimees, herra Georg von Salto-Mortale . . .“

„Mehaaniker, autojuht ja lendur . . . ai—ai—ai . . .“ torfas Jüri oma poolt wähele.

„Meie oleme Baltimaalt. Meie oleme küll mõlemad ehtsad puhastwerd eestlased, aga juba esivanemate-wanemad on terwelt kahelksada aastat Saksia kulturat ja sakslaste suuremeelelisi ümberkäimist teiste rahwastega ja iseäranis meiega, eestlastega, tundma õppinud — meie oleme ju keel-ajast saadik lähedad naabrid. Ja kas teie siis eestlast ei tunne? . . . Armas Jumal, tule appi! — Teie ei tunne siis, näitufeks, Bernhard Lindet, kes weel sõja algul Saksamaal wiibis? . . . Kas te pole siis tema suurepäralisi nimekaartisid näinud? . . . ei tunnegi, kes on meie „Freies Wort“ peatoimetaja „Noor-Cesti“ pea-direktor jne.? . . . Ei? . . . Rahju. Siis on pool teie elust kadunud! Siis weel: kas wõib teie siis Tallinna turistideklubi tundmata olla? . . . Ei. Jälle rahju! . . . Siis — Cesti pangadirektor ja üleilmiselt kuulud spordimees Tõnson? . . . Ka ei tunne! See on ju midagi wõimatut. Aga Paul Kuybergi, kes oma kaubanduslise hariduse Saksamaal on saanud ja kõiksuguste suurte auametite peal on olnud, nagu: gaafiwabrikuridendent, „Ühiselu“ rewisjonikomisjonii president, Cesti walimise-büroo juhataja, Baltimaa kadetipartei eestaja jne., jne., jne.? . . . Dele kuulnud. See on rõõmustaw. Waat' meie oleme nimelt sealt linnast kust kõik need suurused wälja on tulnud . . .“

Seersant jõudis weega tagasi.

Leitnant kästis weekruusi Jüri kätte ulatada, mida seersant ka, kuigi õige wastumeelselt, tegi.

Jüri jõi ja ulatas siis kruusi minu kätte.

Ma pigistasin ka mõne sõõmu, mispeale mu soolikad sees päris sümfonia kontserti hakkasid andma. Ja siis deklamatsiin edasi:

„Mii siis, herra leitnant, on meie kodumaa Saksamaale ifka koguni lähedal seisnud. Ja ka meie teenused herra von Salto-Mortalega pole wäiksed: kas meie oleme wäärt, et meie Saksamaal esimesel aukohal wiibiksime, mitte aga siin selles koopas, kus kurat teab, kes kõik oma närust ihu on küürinud . . .“

„Deh—oh—oh . . . wo is mein kröits unt seppelin? . . . ai—ai—ai —“

„Mis rist ja zeppelin?“ küsis leitnant järeloomamata uudishimuga.

Temale olid, nagu näha, kõik meie reis, tutwused ja teenused täieste tundmatad Sellepärast wõtsin ma uueste sõna ja seletasin leitnandile kõik selle pikalt ja laialt ära, mis lugejatele minu endistest kirjadest juba tutaw.

Ma lõpetasin oma kõne sügawa, mõjurikka ohkuga ja ja näitasin artitllise käelligutusega Jüri peale:

„Näete, mu herra, seefinane hingepõhjani ära pahandatud ja poolfurnuks wihastatud inimene ongi seefama. Kes terwe Saksamaa au on päästnud ja teie zeppelinii Keila naiste käest kodumaale tagasi toonud . . .“

Leitnant lasi pea norgu ja näitis närwilikult alumist mokka. Mina „pommitasin“ teda aga edasi:

„Näete, herra leitnant — : tema, waat' just tema on see mees, kes teie waprana seltsimehe, leitnant von Wihlebeni wiimase suure lahingu ajal surmast päästis ja selle eest teie riigi tähtsama autäbe — raud risti — omanikuks sai. . . . Aga kuidas olete teie meile selle eest tasunud? . . .“

„Kelle elu? . . . Wihlebeni elu?“ hüüdis leitnant nagu sügawast unest ärgates. „Mein Gott! See on ju minu parem seltsimees ja sõber . . .“

Jüri ajas enese ägades istukile, sirutas oma käe jõuetult wälja ja karjus:

„Baletad, weli! . . . Wihleben ist toh mein bröint und jemlat . . . lantsmann, wersteenfi — — kurat! . . .“

Leitnant naeratas.

„Jääge teie, herra Salto-Mortale rahule, teie närwid on weel liiga nõrgad. . .“

Jüri ei lastnud ennast aga ehitada, waid täntas, nime-tisefõrmega seersandi peale näidates, edasi:

„Wersteenfi — — oeh . . . wersteenfi, herra leitnant, — — ai—ai—ai . . . tiiser perpluhter kárl hat mein kröits . . .“

noh, kudas, kuras, see teotamine jälle oli? . . hat mein kröits wärlöimt! . . . Deh . . . ütolge juba parem teie, herra Tõht! — — noh . . . er saht, das mein kröits unt hunt . . . tshort wosmi — ei tule wälja! . . .“

Ma aitasin lühikese, aga asjaliku tõlkega Jüri keeleliseft kimbatusesft wälja.

Leitnant jahmatas. Ta läks näost siniseks, punaseks ja kuulka-wa-ki-rjuks ning kukkus seersandi peale niisuguse hirmsa häälega karjuma, et nurgas olewa wana ahju seest kolm telistiwi praginal maha kukkusid.

„Ja sina jülgesid?! . . .“ röökis ta seersandi peale. „Keisri ja isamaa teotaja! . . . Riigi äraandja! . . .“

Seersant wärtises nagu haawaleht.

Jüri oigas raskete ja lasi pikali põhkude peale. See ärtas leitnanti weel enam.

„Kartserisfel! . . . Wõllasfel! . . . Ma lasen su enese käge maha! . . .“ karjus leitnant. „Kapral! Wii see inime jalamaid pimedasse! . . . Homme juba räägime.“

Kapral ja seersant kadusid ukse taha.

Siis pööras leitnant wäga sõbralikult meie poole:

„Walun lahkeste wabandada, mu herrad! . . . Siin on meil Keiserliku Kõrguse kroonprintsfi ekstitusega tegemist. . . Herra Wigleben ei olnud siin — ta saadeti juba üleela ööfel Prantsuse wäerinnale, kuna kroonprints siia sõitis. Ma saan kõik tegema, et seda ekstitust heats teha. . . Minu nimi on: oberst-leitnant von Mutterkorn. . .“

„Röömustab, röömustab . . .“ sõnastime meie Jüriaga nii sõbralikult nagu meie raske haigus meid wähegi lubas.

„Ma röömustan ennaft,“ kõneles leitnant päraft sõbraliski käepigistust edasi. „Ma olen wäga röömus, et ma teid, oma sõbra elupäästjaid endi staabi paremas autos lähemasse mõisa wõin sõidutada, kus meie haigemaja asub. Hea hoolekandmine lasseb teid seal peagi üleelatud walu unustada. . .“

„Kas seal konjatiit saab ka?“ küüsis Jüri wähele.

„Küllalt, mu sõbec, küllalt! Katsume aga kõige pealt sinna saada. . .“

Leitnandi sõbralisel toetusel ei olnud meil, meie raskest haigusseft hoolimata, just mitte kõige wõimatum auto pehme patjade peale asuda. Leitnant pani meile weel pakku wil-lase pleedi põlwele peale ja andis siis kapralile, kes wangi wiimast selleks ajaks tagasi oli jõudnud ja autojuhi kohale asus, käsu edasi sõita.

„Aga meie zeppelin. . . wo is mein zeppelin?“ päris Jüri.

„Olge mureta,“ ütles oberst-leitnant von Mutterkorn.

„Ta oleks küll täna ära rekwiseritud, kui teid endid maha oleks lastud, — ma tuln just sel otstarbel teie juurde! — aga nüüd jääb ta sinna samasse kus ta oli — meie peastaabi taha kasepuu külge. . .“

Auto hakkas wurisema. . .

Meie liikustime edasi. . .

„Waat! kudas meie trump wõitis!“ hüüdis Jüri teel, pehmetes patjades sõitjades. „Tulewal aastal peaks meid küll Tallinnasse Eesti teatri direktoriks walitama. . . Pinna ja Altermanni asemele.“

„Dodate seni!“ ütlesin mina ja masserisin tasahiljuseft oma häälitsewat keskkohta.

Preedit Tõht.

Ilmus trükist uus raamat lugupeetud Nooresoo kirjawarast

Merepildid.

Sind 15 kop.

„Seaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Dr. med. Hindhede

Cestujulik fofaraamat

on praegusel kallil ajal meie pereemadele wäga tarwilik. Serwisliised, maitstawad, odawad toidud. Sind 70 kop.

„Seaduse“ kirjastus, Tallinnas. t

Berlinis.

„Ah, sa igawene närukael, wõi sina tuled päisepäewa ajal röövima?“

„Wabaudage . . . heategewaks otstarbeks: keisrile sõjawajadusteks; wadatahtlikult ju kesti enam ei anna.“

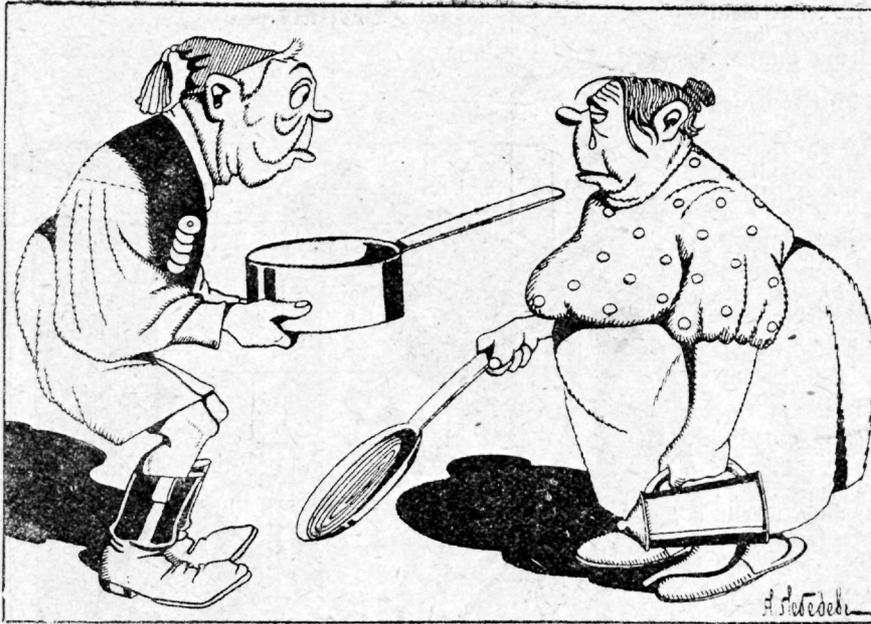
Nupukas mees.

Hra Siibermann on nupukas mees, — oo, hra Siibermannil on ajud!

Lihawõtte lähinemisega hakkas hra Siibermannile liiga tegema poolimelik aime, et ta selleaastased lihawõtted ometi kuiwalt mööda peab lastma. Siitamaani oli ta ikka weel kudagi moodi läbi ajanud, — tema auks üteldud, — polnud ta ju kuigi suur joodik, — aga lihawõtted . . . sa jumaluke! . . . kes siis pühade ajal õige mõnda head peatäit ära põlgaks . . . Siitamaani sai ikka weel kudagi moodi läbi aetud . . . kuid mida lähemale pühad jõudsid, seda kuiwemaks muutusid kõik ennetuntud allikad . . . kuna nad pühadenädala kättejõudmisega hoopis kuiwaks jäiwad, — tee mis tahad, aga mitte tilka. Ja hra Siibermann, ehk ta muidu küll nupukas, oo! wäga nupukas mees oli, wajus alguses niisuguse juba ammu tardedud ja oodatud filmapilgu siiski liiga ootamata kättejõudmise ees päris kõwercasse . . .

Kuid mitte kauaks, sest ta oli ju nupukas mees, oo! pagana nupukas mees. Tale tuliwad äkitselt arstid ja aptegid meelde . . . Ta imestas isegi, kudas niisugused igapäewased asjakesed tale mitte kohe alguses meelde ei trehwanud. Ja kohe seadis ta sammud ihe oma hea tuttawa arsti poole . . .

Sealt ära tulles oli ta isna kohmetanud. . . Ta oli arstile kõik puh tasudamlikult wälja rääkinud, — nii ja naa,

Saksa Mihkel: „Siia ei ole meil ikkagi enam midagi, veel vähem praadida, viime oma waf-fööginõud parem teistele suurtekkideks walada!“

plühad ähwardawad, näete, kuiwaks jääda ja, oli enne wiie-
list, siis kümnelist ja wiimaks ühegi — waata missugune
lollus ometi — kahelkümnelewiieksist pakkunud, kuid... kurat
teda wõtaks, sinepit tale moka peale, siil hõlma alla... —
see ainult istub ja lahutab kafa... — ei wõi, ei wõi, us-
kuge, ei wõi!.. Ja ometi teadis ta ju wäga hästi, et temo,
Siibelmann, kahe maja omanik ja rikas mees on. Et fusi
teda sööks!..

Kuid hra Siibelmann oli nupukas, oo! wäga nupukas
mees. Ta otustas taktikat wähe muuta ja seadis sammud
teise, omale vähem tuttawa arsti poole..

— Sm... jaa... waadake mina... teate, köht walutab
ösetel päris hirmsaste... Wanal ajal, kui need monopolkad
ikka veel lahti olid, — tänu taewale, et nad nüüd ometi
ükskord kinni pandi, — sai ikka wahel piirituse kompressi
kõhu peal pidada... koge just kui käega wõttis walu ära.
Joonud pole ma teda raibet kunagi... meie perekonnast
pole juba mitmendat põlwe joodikuid olnud, — isa ikka na-
tuke mekkis, aga mina pole teda kunagi tilkagi wõtnud...
Mis... kudas?!.. noh olge ikka mõistlik, ega's me ta muidu
tahagi just, näete, mis see on, ah?!.. Oh mis... noh olgu
peale siis, — waadake siis seda, ah, mis!.. Kudas... —
noh fusi teie sisse... ei noh, wabandage, ma tahtsin... aga
noh, eks kaegi siis seda, ah?!.. Mis?!.. kurrerat!.. —

— Sooh! wõi nii, — arutas ta omale vähemtuttawalt
arstilt ära tulles, wõi digem trepilt alla hõlpates, — noh,
oodake aga, ega ma siis sellepärast ka veel ikka kuiwaks ei
jää... Oodate kuradid, küll ma teile veel millalgi näitan,
mis tähendab niisugust meest wiimaks narrida... —

Ta sammus otsekohe oma tuttawa trüükija omaniku
poole — ta oli ikkagi pagana nupukas mees, oo!.. ja tellis
sealt — neljasilmal all muidugi — kellegi teises linnaserwas
elutewa arsti nimega rohutähe blangid... Leidus keegi
üliõpilane, kes blangile mõned wõdrakeelsed — hra Siibel-
mannile arusaamatad sõnad kriipeldas, — telefoni № blan-
gil oli sellefama üliõpilase oma, — ja kui hra Siibelmann
ülesse linnaserwal olewasse aptegisse läks, kus ta enne kunagi
käinud polnud, (teistes aptegites oli ta pea igal pool tuntud),
leiti seal pärast telefoniga „arstilt“ järelpärimist kõik korras
olewat ja kästi umbes tunni aja pärast tagasi tulla... Kui
nüüd hra Siibelmann juba pooletunni pärast sinnaamasse

sisse astus, siis ei saanud ta üegi
aru, kas tantfib süda sees polfat wõi
waltferi. Teda paluti istuda ja oodata,
— warsti saawat walmis... Waewalt
oli hra Siibelmann minutit kümme toolil
ära wiitnud, kui uks lahti läks ja... selle
peale püüab hra Siibelmann, kes muidu
alati wäga nupukas mees on, kõige
wähem mõelda, kuid just kui kiuste ei
unune ka kõige wäiksem detailikene järg-
newast itseeniist ta meelest.

Tuleja oli wanem linnawaht, wõi
pristawi abi, wõi kes kurat, — pole ju
see tähtis, kes ta oli, — ... mis sellest
nüüd küll enam rääkida, aga... — pärast
lühikest ja tormilist läbirääkimist kõrwal-
toas hra Siibelmanni, aptekri ja nõõbi-
mehe wahel tormas hra Siibelmann
pooluimaselt aptegist wälja. Ta ei saa-
nud aru, kas raiub ta süda sees puid, wõi
on ta hoopis müürisepaks hakanud ja
tahub wasaraga tiwa, aru sai ta ainult, et
apteker kusaqist wiist õige telefoni num-
bri wälja nuuskinud oli, ja et ta rahakott
juba kümne aasta jookkul kumagi nii
tihti pole olnud, kui praegu. Sellel õhtul
oli hra Siibelmann hoopis kōssi waju-
nud...

Kuid juba teisel hommikul oli ta
jälle niisama nupukas mees, kui ennegi.
Taewake! kas siis siin linnakeses üksi ap-
tegid olemas on!.. Tal oli ju veel paar-
kolm täiskirjutatud blanki alles, ja et ta

warsti just asjatoimetuse pärast naabrilinna pidi sõitma,
siis otustas ta seda reisu koge ette wõtta, sest lihawõteni
jäigi ainult veel kaks päewa aega, ja ta pidi ju ometi kõik
wõimalused ära proowima...

Wagunis algas üks hästi riides, wäga wiisakas herra
hra Siibelmanniga juttu. Alguses muidugi harilikud — kau-
gele sõidate, jne., — kuid juba natukese aja pärast kadus
hra Siibelmanni umbust, mis tal esite loomusünil wõdra
wastu tärkanud. Veel wähe aega edasi ja hra Siibelmann
sai aru, et tal ühe wiisaka, oo! wäga wiisaka ja mõistliku
herraga tegemist on. Ja veel weidike aja pärast olid nad
Ranamõisa rentnikuga, hra Pindeliga Liwimaalt, kui wanad
tuttawad. Herra Pindel sõitis sinnaamasse, kuhu herra
Siibelmanni, nende mõtted läksid igas asjas niisamuti
kokku... Enesestki mõista kaldus jutt ülehõmpe 1. piha peale,
praeguste nukrate aegade peale jne., — oo! — see oli wiis-
sakas, wäga wiisakas ja mõistlik herra. Ta wend olewat
arst ja... ja — kudas nad wiimaks niikaugele saiwad, seda
ei tea hra Siibelmann enam sugugi, see kõik näis nagu ipe-
enesestki minema, kuid korra... — see oli wiist pärast seda,
kui hra Siibelmann wõdrale omad juhtumised arstide juures
ja aptegites kõik puhtasüdamlikult wälja oli rääkinud... oli
wõdras tale terwet pakkest retsepti näidanud, mis wend
tale walmis kirjutatud, sest et ta nüüd kauemaks ajaks,
waft mõneks kuuks, linna jääma peab... — ta pole ju su-
gugi joodik, aga noh, paar tipsu sõõma alla ja peale peab
ju ikka saama... Hra Siibelmann oli sellega täitsa nõus
olnud; ja siis oli wõdras temale mõnda retsepti mälestuseks
pakkunud... hra Siibelmann oli alguses, muidugi, kōmbe
pärast natuke wastu tõrjunud ja pärast raha pakkunud,
millele wõdras alguses jälle omalorda alguses natuke wastu
tõrjunud oli. Nii siis tuligi, et hra Siibelmann odawa,
pagana odawa hinnaga, wõdralt kümme rohutähte ostis...
Ja kui nad wälja ees teineteisest pärast tugewat käepigis-
tust lahkusid, tundis hra Siibelmann, et ta süda jälle kas
polkat, wõi masurkat, wõi hoopis ehk ka mõlemaid kokku, tant-
fib. Nüüd tundis ta hoopis kindlamalt, kui kunagi enne, et
ta ikka üks pagana nupukas... oo! wäga nupukas mees on...

Mis edasi sündis, sellest pole hra Siibelmann kellegile
sõnakestki lausunud... Tumedalt mäletab ta veel mööda-

saadetud uneta 1. püha (võtaks sarviline kõit pühad maa pealt) õõ politseijaoskonnas, sellele järgnewat protokoli ja. Et sellenimelist arsti olemast ei ole, et rohutäht koledate wigadega kirjutatud ja hoopis wõls on, seda sat ta koha teada... pärastisel järetkuulamisel selgus ka, et teatud mõisa ja hra Pindelit niisamuti olemas ei ole... Ja kui nüüd keegi hra Siibelmanni kuuldes aptegist ehk arstidest sõnate-segi lausuma juhtub, siis satub hra Siibelmann märatfufe hoosse ja saab lõpuks krambid.

Rudkas.

Meie kerjused.

„Teie olete teatris grimmerijaks?“

„Jah, mina... Olete wist asjaarmastaja näitleja?“

„Ei, ma olen kerjus... Ja teate, näo-jumi peaks küll mul rohkem haledust arataw olema... See mõjub rahwa, iseäranis naiste-rahwaste peale...“

* * *

Seltsimajas tantsupidul.

„Baat, tee sellele mustajuukselisele külge! Saad suure kaasawara!“

„Koh — on ta isa podretfik wõi linnaametis raswase koha peal?“

„Hoopis teine: takstiimend wiis aastat kerjab juba meie linnas... Kõneldakse, olewat suure kapitali omale juba korjata jõudnud.“

*) näojumestajaks.

Selle asemel et terwet maailma ära wõita, teeb weiderdaja Willi oma würrudega terwele maailmale nalja.

Uus „Puppchen“.

Mind Willuks nimetati,
Kui laps weel olin ma,
Ja lolliks tembeldati,
Et jääksin magama.
Kui ema andis „mimmi“,
Siis hammastega ma
Tal nisast wõtsin kinni,
Et walus karjus ta:

„Willu, ja oled lolluskott,
Willu, ja oled hottentot,
Willu, ja päris tola,
Et sinuga küll läbi saa.
Willu, ja ennaft paranda,
Willu, barbarlust wähennda,
Willu, küll äksford näed,
Et elus seni peksa saad
Kuni ford targaks jääb.“

Kui „kaiseriks“ jain mina,
Siis sõpru otsisin,
Kes pistaks tulde mina,
Et mina naeraksin.
Franz-Joosep, Enver-pasha
Mu seltsimeesteks said,
Neil meeldis Wene „kajha“
Nad mulle truuiks jäid:

„Willu, ja meie juhtija,
Willu, ja oled „wõitija“,
Willu, ja kõige targem!
Me tuleme, sind kuuleme.
Willu, wii meid kas pürgusse,
Willu, ei meie tagane.
Willu, meid wõta kaaja!“
Nii hüüdsid nad rõõmuga,
Kui minu sõprust said.

Kuid waewalt saime nina
Me wälja torgata,
Kui wenelaste tina
Meid hakkas tabama;
Ma selga mitu muhtu
Sain wenelaste käest,
Franz, Enver panid plehtu,
Sõimasid kõigest wäest:
„Willu, ja werejanune,
Willu, ja oled pöörane,
Willu, jul teeme kolli,
Et pükjata lippad ja
Willu, ju naha wõtame,
Willu, sind katlas keedame,
Willu, ja äraandja...
Baat nii, waat nii ja ifka nii
Sind läbi peksame!“

Jutu Kuulipilduja.

Rainus süüdlane.

Küsimuse peale „mispärast siis nüüd kõit nii kallis on?“ on kaupmehed uue wastuse leidnud.

„Ulemaaline kainus on sin süüdlane!“ ütlewad nad.

„Kainus?! Olge nüüd ifka, kuidas wõib kainus hinna kõrgemaks ajada?“ Uga asi näitab siiski nii olewat.

Benemaal, meie leiwasalwes, on talupajad kained, wiina nad kustilt osta ei saa, raha wiina jaoks tarwis ei ole, ja sellepärast ei müü nad juba oma wilja, heina, loomasi, aiawilja odawa hinna eest ära.

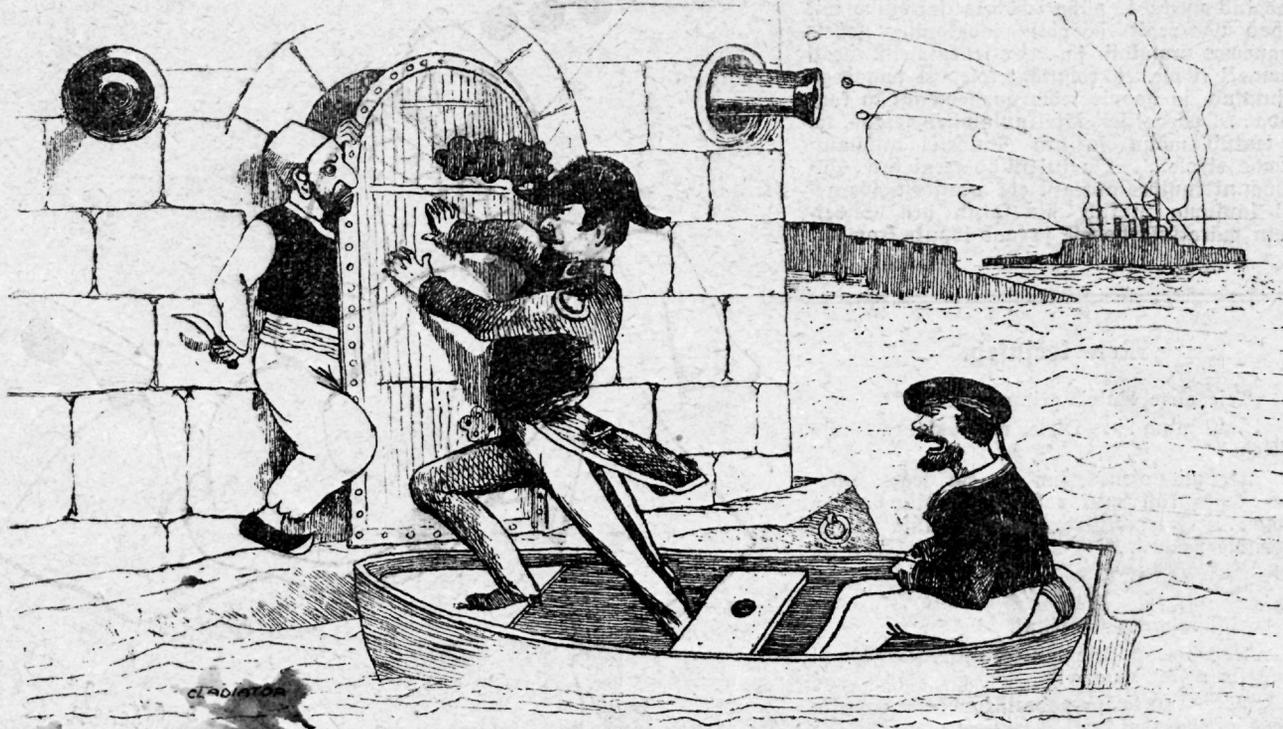
Teiseks on ka töölised kained, wiina ja peaparanduse jaoks neil raha libedaste tarwis ei ole, ja sellepärast ei mõtlegi nad odawalt tööd teha.

Ja lõpuks on kaupmees ise kaine ja mõtleb ainult, kuidas wõimalikult suurt kasu saada; wäiksega ta enam ei lepi. Wintis peaga on inimene ifka lah-kem ja heldema käega.

Kas ei tuleks kroonu wiinapoed uueste lahti teha, et kõit jälle odawaks lähets?

Siitlased Dardanellides.

„Allah il Allah! Aita mind ise, et selle inglase käest veel eluga pääseksin!“

Uulitsal.

Disekui kivistanult jäi noor neiu uulitsal seisma, ahas-
tusega waadates, kudas töö-woorimees oma hoost peksab. Ta
ei julenud sellele inimesele midagi öelda. Ta mõttis kotist
höberaha ja ulatas mehele, et tema südant pisut pehmemaks
teha.

Mees naeratas ja ütles:

„Pange oma raha tastusse... ma... ma... ega ma
enam peksa...“

Kuid seal astus wiisakates riietes meesterahwas linna-
wahiga lähemale ja kästis woorimehe nummert üles kirjutada.

Siis pomises woorimees, hobuse poole pöördes:

„No, oota ja! Ohtul talis, tus teist nägemas pole...
Küll ma sind uititan... Küll ma sulle näitan!...“

Meie Matši järgmine (32.) sõjanummer ilmub
28. märtsil.

Uued raamatud.

Sjufima lahing.

Kirjeldus kolest mere sõjast wenelaste ja jaapanlaste
wahel. Hind 30 kop.

Male õperaamat.

Täielik õpe- ja käsiraamat malemängijatele. Kirjuta-
tanud J. Siiska. H. 1 r.

Saada igast raamatukauplusest.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

Et lehe saatmisesse wahet ei tuleks, palume neid
lugejaid, kelle tellimiseaeg 1. aprillil lõpeb, tellimist aeg-
faste uuendada, adressinumbrit üles andes ja ühtlasi tea-
tades, misjuguised kaasanded neil juba saadud on ja mis-
suguseid nad nüüd soowivad.

Meie Mats.

☐ ☐ „Meie Matši“ aastatellijad saavad hinnata kaasa: ☐ ☐

Seinakalender 1915. Teaduse tähtsaamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese
raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 60 f. Seitsme liiduriigi hümnused — 40 f. Kodune kott — 1 r.

Kaasanded, wäljaarwatud seni veel ilmumata „Seitsme liiduriigi hümnused,“ saadetakse lohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Suudewiisi
tellijad saavad kaasanded osataupa.

Järelehtud „Meie Matši Albumi“ eest hoiatame!

Ловъ воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaason. Tegew toimetaja U. Kreisberg. Wäljaandja J. Muni.
M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR